

В спеціалізовану вчену раду К 67.051.02 у
Херсонському державному університеті

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Шовкуна Віталія Віталійовича
на тему «Формування професійної компетентності майбутніх учителів
інформатики у квазіпрофесійній діяльності»,

що подана до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність дослідження. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій потребує постійного оновлення змісту й методів навчання, це особливо помітно стосовно підготовки майбутніх учителів інформатики. У дисертації В. В. Шовкуна на тему «Формування професійної компетентності майбутніх учителів інформатики у квазіпрофесійній діяльності» розглядається теорія та методика підготовки студентів до створення та застосування інформаційно-освітнього середовища в сучасному навчальному процесі в рамках квазіпрофесійної діяльності, що, безумовно, є актуальним.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і наукова новизна. Аналіз дисертації В. В. Шовкуна показав, що автор з належною повнотою сформулював завдання, які було послідовно розв'язано в процесі наукового дослідження.

Наукова новизна та теоретичне значення одержаних результатів полягають у тому, що *вперше обґрунтовано й розроблено* зміст, форми й методи формування професійної компетентності майбутніх учителів інформатики у квазіпрофесійній діяльності та побудовано відповідну модель; розкрито сутність і зміст організаційно-педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх учителів інформатики у квазіпрофесійній діяльності (створення інформаційно-освітнього середовища навчального закладу як провідної умови

ефективної квазіпрофесійної діяльності; врахування особистісних запитів студентів, орієнтованих на можливості побудови власної траєкторії квазіпрофесійної діяльності; ефективне поєднання традиційних та інноваційних методів навчання; сформованість позитивної мотивації якісної професійної підготовки; системної педагогічної діагностики процесу формування професійної компетентності); *уточнено* поняття квазіпрофесійної діяльності майбутнього вчителя інформатики *подальшого розвитку* набули теорія і методика формування професійної компетентності майбутніх учителів інформатики у квазіпрофесійній діяльності.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується широким оглядом науково-педагогічних праць вітчизняних і зарубіжних дослідників з теми дисертації. Вірогідність результатів дослідження забезпечується теоретичним обґрунтуванням вихідних положень, застосуванням методів, адекватних меті й завданням дослідження, кількісним та якісним аналізом емпіричних результатів, застосуванням методів математичної статистики.

У ході дослідження дисертантом було розв'язано всі поставлені завдання. Вірогідність результатів дослідження, їх наукова новизна, теоретичне та практичне значення досить переконливо аргументовані й не викликають заперечень.

Повнота викладення наукових положень в опублікованих працях. Вивчення дисертаційної роботи та опублікованих наукових праць В. В. Шовкуна, дає можливість зробити висновок, що автореферат і публікації автора досить повно відображають основний зміст і положення дисертації, наукову новизну виконаного дослідження, рівень апробації наукових результатів. Зміст автореферату відповідає змісту дисертації. Результати дослідження висвітлено в 14 наукових працях, серед них 6 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття в міжнародному фаховому виданні, навчально-методичні посібники (2).

Значущість результатів дослідження для науки та практики, рекомендації щодо їх використання. У дослідженні В. В. Шовкуна отримані нові науково обґрунтовані результати, які мають істотне значення в галузі теорії та методики професійної підготовки майбутніх учителів інформатики.

Автор здійснив глибокий теоретичний аналіз системи компетентностей учителя інформатики в сучасних умовах інформаційного суспільства, проаналізував поняття та підходи до організації квазіпрофесійної діяльності студентів як основи їх підготовки до практичної роботи з учнями. Особливу увагу автор приділяє ролі інформаційно-освітнього середовища як фактору забезпечення формування професійних компетентностей майбутнього вчителя інформатики. Більш того компетентності щодо створення такого середовища автор розглядає як важливий компонент професійної підготовки студентів.

Глибоке емпіричне дослідження питань проходження студентами педагогічної практики, їх бачення проблем і перспектив вдосконалення практики створює основу для розробці авторської моделі формування професійної компетентності майбутніх учителів інформатики у квазіпрофесійній діяльності.

Розроблені автором організаційно-педагогічні умови й модель формування професійної компетентності майбутніх учителів інформатики у квазіпрофесійній діяльності ґрунтуються на власному досвіді створення та застосування інформаційно-освітнього середовища фізико-математичного ліцею (м. Херсон), яке складається з веб-порталу фізико-математичного ліцею, серверу Ejudge для автоматизації перевірки робіт учнів з програмування, віддалених робочих столів, поштового серверу, системи управління начальною діяльністю на основі Moodle. В дослідженні ретельно проаналізовано компоненти, організаційні та технічні заходи, обґрунтовано вибір сервісів для реалізації практичних завдань навчального процесу. Усе це створює вагому й добре апробовану базу для розвитку методики навчання майбутніх учителів інформатики. Теоретичні надбання автора створюють основу дистанційного курсу з дисципліни «Вибрані питання методики інформатики».

Як позитив слід відмітити залучення студентів до організації змагань з інформатики для школярів із застосуванням інформаційно-освітнього середовища під час квазіпрофесійної діяльності.

Практичне значення одержаних В. В. Шовкуном результатів полягає у створенні, обґрунтуванні та впровадженні окремих компонентів методичної системи формування професійної компетентності майбутніх учителів інформатики у квазіпрофесійній діяльності. Автором розроблено навчально-

методичний комплекс із дисципліни «Вибрані питання методики інформатики», «Технологічна картка практиканта», навчально-методичні посібники, обґрунтовано структуру інформаційно-освітнього середовища навчального закладу.

Окремо слід звернути увагу на впровадження результатів дослідження В. В. Шовкуна під час створення інформаційно-освітнього середовища Херсонського фізико-технічного ліцею, впровадження його елементів у процес навчання інформатики й підготовки учнів до олімпіад і конкурсів.

Результати дослідження можуть бути впроваджені в навчальний процес підготовки майбутніх учителів інформатики у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації. Створені автором компоненти інформаційно-освітнього середовища заслуговують на використання в загальноосвітніх і вищих навчальних закладах.

Проведений аналіз дисертації В. В. Шовкуна дає підставу для ствердження, що дослідження містить нові результати в напрямі теорії та методики організації навчально-виробничої практики у вищих навчальних закладах, які пов'язані з інноваційними процесами в професійній підготовці вчителя в умовах інформаційного суспільства, і цілком відповідає паспорту спеціальності 13.00.04.

Зауваження до змісту дисертації. Визначаючи високий науковий рівень, повноту й завершеність дисертаційної роботи В. В. Шовкуна доцільно звернути увагу на певні недоліки й висловити побажання:

1. Автор пропонує професійну модель сучасного вчителя інформатики (рис. 1.2), акцентуючи увагу на компетентності щодо створення та розвитку інформаційно-освітнього середовища як компоненті професійної підготовки. Погоджуючись з такою точкою зору автора, маємо зауважити, що певним важливим компонентам професійної підготовки приділено недостатньо уваги, вони відсутні на діаграмі та розглядаються тільки в тексті.

2. У теперішній час у вищій освіті відбувається відхід від сполучення педагогічних спеціальностей у процесі підготовки майбутніх учителів. Було б доцільно розглянути в дослідженні наслідки відмови від спеціалізації вчителів інформатики як додаткової до інших спеціалізацій спеціальності 014 – середня освіта. Було б доцільно розглянути можливість і аспекти підготовки майбутніх

учителів, які не мають спеціалізації вчитель інформатики, до створення та педагогічного застосування інформаційно-освітнього середовища.

3. Розроблені автором компоненти інформаційно-освітнього середовища фізико-математичного ліцею, які склали базу для побудови моделі формування професійної компетентності майбутніх учителів інформатики у квазіпрофесійній діяльності мають елементи наукової новизни, проте це не підкреслено у формулюванні наукової новизни в дисертації.

Вказані зауваження, скоріше, є рекомендаціями для подальшої наукової роботи й не зменшують високої оцінки дослідження В. В. Шовкуна в цілому, його наукової та практичної значущості.

Висновок

На підставі вивчення дисертації, автореферату та праць здобувача, опублікованих за темою дисертації, можна зробити висновок про те, що дисертаційна робота **Шовкуна Віталія Віталійовича** на тему «Формування професійної компетентності майбутніх учителів інформатики у квазіпрофесійній діяльності» є актуальним дослідженням і містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які розв'язують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для певної галузі науки, відповідає вимогам пунктів 11, 13 – 16 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, а її автор В. В. Шовкун заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент –

доктор педагогічних наук, професор,
декан фізико-математичного факультету
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди

О. Г. Колгатін

